

BERÅTTELSE

TILL

1875 ÅRS LAGTIMA RIKSDAG

ANGÅENDE

KONGL. KOMMERS-KOLLEGIUM,

AFGIFVEN AF RIKSDAGENS ÅR 1874 FÖRSAMLADE REVISORER.

STOCKHOLM, 1874.

ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG.

Berättelse

om de under Kommerskollegii förvaltning ställda fonder och medel, hvilka blifvit granskade af undertecknade, af Riksdagen utsedde Revisorer för år 1873.

Vid förrättningen hafva Revisorerne tagit kännedom af Kongl. Kommerskollegii till Kongl. Maj:t afgifna berättelse angående Manufakturdiskontfondens förvaltning ofvan nämnda år äfvensom af den berättelse, hvilken särskilde, af Kongl. Maj:t förordnade revisorer aflemnad rörande denna fonds förvaltning och räkenskaper.

Manufakturdiskontfondens tillgångar och skulder finnas redovisade i följande

Kapital-slut öfver Manufaktur-

Debet.		Riksmünt.
<i>Balans från år 1872:</i>		
Skuld:		
Till Riksbanken:		
Kongl. Kommerskollegii kreditiv till Manufakturdiskonten mot 4 procent ränta å det begagnade kapitalet	1,000,000: —	
Obetald ränta vid 1872 års slut	19,588: 65.	1,019,588 65
Afskrifning:		
Enligt Kongl. Kommerskollegii utslag den 29 Juli 1873		4,137 40
		Transport 1,023,726 05

diskontfonden för år 1873.

		Riksmünt:	
Kredit.			
<i>Balans från år 1872:</i>			
Tillgång:			
1:o.	Behållning i Riksbanken å kassakreditivräkningen	747,871: 65.	
2:o.	Säkra fordringar:		
	a) Diskontlån	962,377: —	
	b) Förlagslån . . . . . 946,750: —		
	Upplupna räntor . . . . . 22,616: 79.	969,366: 79.	
	c) Anståndsån . . . . . 16,934: 24.		
	Upplupna räntor . . . . . 351: 37.	17,285: 61.	
	d) Förskott till Diskontens ombudsman för bestridande af utgifter i lagsöknings- och konkursärenden	100: —	
	e) hos ullmagasinet i Norrköping	104: 25.	1,949,233: 65.
3:o.	Osäkra fordringar:		
	a) Diskontlån . . . . . 135,744: 36.		
	Förfalloräntor . . . . . 1,779: 73.	137,524: 09.	
	b) Förlagslån:		
	Resterande kapital å F. Rippes lån . . . . . 1,419: 59.		
	Upplupen ränta å d:o d:o . . . . . 422: 40.	1,841: 99.	139,366: 08.
			2,836,471 38
<i>Vinst- och Förlustkonto.</i>			
Inkomster:			
	Ordinarie räntor	106,969: 30.	
	Förfalloräntor	1,066: 90.	
	Försålda inventarier vid ullmagasinet i Norrköping	397: 52.	108,433: 72.
Utgifter:			
1:o.	Aflöning	17,633: 33.	
2:o.	Arvoden till Kongl. Kommerskollegii President, Ledamöter m. fl.	4,750: —	
3:o.	Pensioner	8,059: 38.	
4:o.	Extra utgifter	615: 37.	
	Transport	31,058: 08.	108,433: 72.
			2,836,471 38

		Riksmünt.	
	Transport	1,023,726	05
<i>Balans till år 1874:</i>			
Tillgång:			
1:o.	Behållning i Riksbanken å kassakreditivräkningen	67,651:	41.
2:o.	Säkra fordringar:		
	a) Diskontlån	1,193,446:	—
	b) Förlagslån	959,250:	—
	Upplupna räntor	23,128:	82.
		982,378:	82.
	c) Anståndslån	12,904:	92.
	Upplupen ränta	232:	25.
		13,137:	17.
	d) Förskott till Diskontens ombudsman för bestridande af utgifter i lagsöknings- och konkursärenden	100: —	2,189,061: 99.
3:o.	Osäkra fordringar:		
	a) Diskontlån	129,427:	14.
	Förfalloräntor	1,626:	05.
		131,053:	19.
	b) Förlagslån:		
	Resterande kapital å F.		
	Rippes lån	1,419:	59.
	Upplupen ränta å d:o d:o	422:	40.
		1,841:	99.
		132,895:	18.
		2,389,608	58
	Summa Rdr Rmt	3,413,334	63

Rörande fördelningen af Manufakturdiskontens i låneväg disponibla tillgångar har inhemtats följande. Vid den fördelning, som, i enlighet med gällande föreskrift, uppgjordes i slutet af Januari månad år 1873, beräknades fondens säkra fordringar tillika med behållningen i Riksbanken samt under året inflytande räntemedel till ett sammanräknadt belopp af 2,807,557 Rdr 60 öre; och sedan härifrån afdragits dels ränta å fondens kreditiv på Banken, dels enligt gällande stat utgående aflöning och annan förvaltningskostnad, dels pensioner till tvänne f. d. tjenstemän vid Ullkontoret i Norrköping äfvensom till f. d. tjenstemän och betjente vid stämplingskontoren i Stockholm, Norrköping och Nyköping, dels skrifmaterialier och andra omkostnader, dels ock summan af de lån, med hvilkas återbetalning särskildt anstånd blifvit af Kongl. Maj:t i nåder medgifvet, hvilka afdrag tillsammans utgjorde 89,264 Rdr 24 öre, samt derjemte blifvit afräknadt det belopp af 1,000,000 Rdr, som jemlikt Kongl.

			Riksmünt.	
5:o.	Ränta till Riksbanken för begagnade medel af kreditivet	Transport 31,058: 08. 108,433: 72. 12,805: 79.	2,836,471	38
6:o.	Inköpta inventarier	7: —		
7:o.	Arvode och omkostnader vid ullmagasinet i Norrköping	505: 39. 44,376: 26.		
Fondens vinst för år 1873 har alltså utgjort			64,057	46
<i>Balans till år 1874:</i>				
Skuld:				
Till Riksbanken:				
	Kongl. Kommerskollegii kreditiv till Manufakturdiskonten mot 4 procent ränta å det begagnade kapitalet	500,000: —		
	Obetald ränta vid 1873 års slut	12,805: 79.	512,805	79
Summa Rdr Rmt			3,413,334	63

brefven den 9 December 1818, den 5 Maj 1841 och den 14 December 1866 böra till s. k. förlagslån användas, så antogs återstående tillgången för alla till lån i vanlig diskontväg berättigade idkare utgöra 1,718,293 Rdr 36 öre; hvarefter och sedan för den särskilda lånerätt, som på grund af Kongl. brefvet den 5 Januari 1872 medgifvits Eskilstuna fristads manufakturister och deras förläggare, af hvilka 46 bland de förstnämnde anmält sig för ett tillverkningsvärde af 772,816 Rdr och 4 bland de senare för en förlagssumma af 209,247 Rdr, blifvit ytterligare afsatte tillsammans 170,652 Rdr 7 öre, eller 16 $\frac{2}{3}$ procent för manufakturisterne och 20 procent för förläggarne, behållna tillgången ansågs uppgå till 1,547,641 Rdr 29 öre. Denna summa, fördelad emellan de till lån deraf berättigade idkare, lemnade en lånerätsprocent för 1:sta klassens idkare af 4 $\frac{2}{10}$:dels procent, för 2:dra klassens af 3 $\frac{3}{10}$:dels procent och för 3:dje klassens af 2 $\frac{1}{10}$:dels procent af näst föregående årets tillverkningsvärden, eller för första

klassens $\frac{1}{100}$:dels procent, för andra klassens $\frac{1}{100}$:dels och för 3:dje klassens $\frac{1}{100}$:dels procent mindre än lånerätten näst föregående året utgjorde.

Följande idkare voro år 1873 låneberättigade i

Första klassen:

31 klädesfabriksidkare, af hvilka 24 i Norrköping, med ett sammanlagdt tillverkningsvärde af	Rdr	11,590,697: —
2 porslinsfabriksidkare, med dito	„	1,665,110: —
1 sidenfabriksidkare, med dito	„	552,343: —
1 sidenbandsfabriksidkare, med dito	„	17,227: —
5 sullädersfabriksidkare, med dito	„	1,833,309: —
1 saffiansfabriksidkare, med dito	„	17,874: —
10 glasbruksegare, med dito	„	1,199,448: —
16 egare af jerngjutier, mekaniska verkstäder m. m., med dito	„	7,819,375: —
Summa tillverkningsvärde af	Rdr	24,695,383: —

Andra klassen:

4 tillverkare af kulörta bomulls-, linne- och halfylleväfnader, med tillverkningsvärde af	Rdr	1,620,861: —
2 oljeslageriegare, med dito	„	1,155,984: —
5 pappersbruksegare, med dito	„	3,705,704: —
1 tillverkare af pappersarbeten, med dito	„	705,423: —
1 tillverkare af messingsarbeten, med dito	„	94,655: —
Summa tillverkningsvärde af	Rdr	7,282,627: —

Tredje klassen:

8 tillverkare af ofärgade bomulls- och linneväfnader, med tillverkningsvärde af	Rdr	3,271,467: —
1 strump- och trikåväfnadsfabriksidkare, med dito	„	368,870: —
13 bomulls- och linnespinneriegare, med dito	„	8,976,697: —
1 segelduksfabriksidkare, med dito	„	749,820: —
1 tillverkare af bleck- och plåtslagarearbeten, med dito	„	238,300: —
Summa tillverkningsvärde af	Rdr	13,605,154: —

Uträknad efter ofvan stående tillverkningsvärden och fastställd lånerätsprocent, utgjorde lånerätten år 1873 i

första klassen	Rdr	1,037,206: —
andra dito	„	229,402: —
tredje dito	„	285,708: —
		1,552,316: —
och sammanräknad med den Eskilstuna manufakturister och förläggare tillkommande särskilda lånerätt		170,652: 07.
	Rdr	1,722,968: 07.

I sammanhang med denna redogörelse anse sig Revisorerne böra omförmåla, att Kongl. Maj:t uti bref af den 7 November 1873 i nåder förordnat, dels att vanliga

diskontlån från och med 1874 års början icke vidare få utgifvas, *dels och* att med slutlig inbetalning af de under år 1874 förfallande dylika lån får, efter pröfning af förekommande omständigheter, lemnas anstånd till den 30 Juni 1875.

Från det å Manufakturdiskontfonden afsatta särskilda anslag af 1,000,000 Rdr, till *förlagslån* för anläggning och drifvande af större fabriksinrättningar af antingen ny eller väsendtligen förbättrad beskaffenhet, voro vid 1873 års början dylika lån utlemnade till ett sammanlagdt belopp af 948,169 Rdr 59 öre, och förefans då en obegagnad tillgång af . . . . . Rdr 51,830: 41.

Genom verkställda inbetalningar hafva under år 1873 infutit „ 191,500: —
 Summa Rdr 243,330: 41.

Häraf hafva under revisionsåret utbetalts följande genom Kongl. brefven den 1 Mars 1872 och den 28 Februari 1873 beviljade förlagslån, nemligen till:

1:o. *Svenska knappfabriksaktiebolaget* för ändamålsenligt bedrivande och utvidgande af bolagets i Stockholm varande fabrik. . . . . Rdr 10,000: —

2:o. *Forssviks aktiebolag* för ändamålsenligt bedrivande af bolagets vid Forssvik i Skaraborgs län anlagda trämassefabrik . . . „ 18,000: —

3:o. *Delegarne i Wargö fabriks aktiebolag* för fullbordande af utvidgning utaf deras å hemmanet Wargöna i Elfsborgs län varande trämassefabrik . . . . . „ 10,000: —

4:o. *Sörstafors trämassefabriks aktiebolag* för ändamålsenligt drifvande af bolagets vid hemmanet Sörsta i Westmanlands län anlagda fabrik . . . . . „ 96,000: —

5:o. *Fabriksidkaren F. Stocklassa* för ändamålsenligt utvidgande af hans i Stockholm varande fabrik för tillverkning af borstar och penslar . . . . . „ 20,000: —

6:o. *Delegarne i Wargö fabriksbolag* för drifvande af deras å Wargöna i Elfsborgs län anlagda pappersbruk . . . . . „ 50,000: —

Summa Rdr Rmt 204,000: —

hvidan hela beloppet af vid 1873 års slut utestående förlagslån uppgick till 960,669 Rdr 59 öre.

Rörande Manufaktur-, Tull- och Konfiskations- samt Eskilstuna fristadsmedlen, äfvensom anslaget till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare, hvilka medel i ett sammanhang redovisas, få Revisorerne härhos bifoga sammandrag af 1873 års räkenskaper.

Utdrag ur 1873 års hufvudbok för Manufaktur-, Tull- och Konfisk
understöd åt fabriks

Debet.		Riksmynt.
<i>Ingående balans:</i>		
Behållningar vid årets början:		
Af manufakturmedlen	11,541: 36.	
„ tull- och konfiskationsmedlen	857: 73.	
„ Eskilstuna fristadsmedelfond	2,389: 40.	
„ anslagen till reseunderstöd:		
Å ett från Riksgälds-kontoret anvisadt		
för år 1861 . . . . . Rdr	75: —	
„ 1864 års . . . . . ”	250: —	
„ 1865 ” . . . . . ”	125: —	
„ 1866 ” . . . . . ”	537: 50.	
„ 1867 ” . . . . . ”	400: —	
„ 1868 ” . . . . . ”	747: —	
„ 1869 ” . . . . . ”	400: —	
„ 1870 ” . . . . . ”	587: 53.	
„ 1871 ” . . . . . ”	1,250: —	
„ 1872 ” . . . . . ”	1,725: —	
	6,097: 03.	
		20,885 52
Inkomster:		
<i>Manufakturmedel:</i>		
1873 års anslag	10,500: —	
Ersättning för lärftspremier	949: 75.	
Räntor	249: 83.	
	11,699: 58.	
<i>Tull- och konfiskationsmedel:</i>		
Räntor		35: 62.
<i>Eskilstuna fristadsmedel:</i>		
Räntor		98: 24.
1873 års statsanslag till reseunderstöd åt fabriks- och handverksarbetare	8,000: —	
		19,833 44
Summa Rdr Rmt		40,718 96

tions- samt Eskilstuna fristadsmedel jemte anslaget till rese- och handtverksarbetare.

Kredit.		Riksmünt.
Utgifter:		
Af manufakturmedlen:		
Premier för tillverkning af finare lärfter . .	949: 75.	
Stipendier till lärjungar vid Chalmerska slöjdskolan och Teknologiska institutet	1,200: —	
Understöd till industriela ändamål och till reseunderstöd åt arbetare	3,300: —	
Arvoden	1,600: —	
Löner till tjänstemän vid Eskilstuna fristad	2,175: —	
Anmärkningsprocent till Kongl. Kammar- rätten	18: 75.	
	9,243: 50.	
Af anslaget till reseunderstöd åt fabriks- och handtverks- arbetare	6,975: —	16,218 50
<i>Afföres:</i>		
Från Eskilstuna fristadsmedel för högt debiterad ränta . .	3: 37.	
” Tull- och konfiskationsmedlen, en dags ränta å 700 Rdr å 4½ procent	— 09.	3 46
<i>Utgående balans:</i>		
Manufakturmedel	13,997: 44.	
Tull- och konfiskationsmedel	893: 26.	
Eskilstuna fristadsmedel	2,484: 27.	
Anslagen till reseunderstöd:		
för år 1864	250: —	
” 1865 års	125: —	
” 1866 ”	537: 50.	
” 1867 ”	400: —	
” 1868 ”	747: —	
” 1869 ”	400: —	
” 1870 ”	587: 53.	
” 1871 ”	1,075: —	
” 1872 ”	1,175: —	
” 1873 ”	1,825: —	
	7,122: 03.	24,497 —
Summa Rdr Rmt		40,718 96

1873 års räkenskaper rörande de medel, hvilka Kongl. Kommerskollegium eger från hafva äfven blifvit genomgångna af Revisorerne; och få Revisorerne härmedelst meddela ett

		Riksmünt.
Debet.		
<i>Balans från år 1872:</i>		
Behållning i Riksbanken och i egen kassa	3,222: 44.	
Fordringar för ersättningar och utgifter	<u>4,218: 56.</u>	7,441 —
<i>Inkomster:</i>		
Af Kongl. Statskontoret anordnade		2,700 —
<i>Balans till år 1874:</i>		
Öfverleverering		— 09
Summa Rdr Rmt		10,141 09

Kongl. Statskontoret uppbära till godtgörande af svenske konsulers utgifter för svenskt sjöfolk, sammandrag af dessa räkenskaper.

		Riksmünt.	
Kredit.			
<i>Balans från år 1872:</i>			
Öfverleverering		—	09
<i>Afskrifning:</i>			
Af utbetalda ersättningar, för hvilka godtgörelse icke kunnat erhållas		927	69
<i>Leverering:</i>			
Till Kongl. Räntekammaren af ersättningar, som influtit från rederier		2,837	27
<i>Balans till år 1874:</i>			
Behållning i Riksbanken och i egen kassa	3,052: 77.		
Fordringar för ersättningar och utgifter	3,323: 27.	6,376	04
	<u>Summa Rdr Rmt</u>	10,141	09

Ur räkningen öfver utbetalda ersättningar af det genom Kongl. brefvet den 14 September konsulers utgifter för svenske undersåter för år 1873, hvilken likaledes blifvit granskad, få

		Riksmünt.	
Debet.			
<i>Balans från år 1872:</i>			
Behållning i Riksbanken och kassa	56: 15.		
Fordringar för utbetalda ersättningar	428: 84.		
			484 99
<i>Inkomst:</i>			
Af Kongl. Statskontoret anordnade			5,000 —
		Summa Rdr Rmt	5,484 99

1843 af Handels- och Sjöfartsfonden beviljade anslag till godtgörande af svenske och norske Revisorerne meddela följande utdrag:

	Riksmünt.	
Kredit.		
<i>Utgifter:</i>		
Afskrifning af utbetalda ersättningar, för hvilka godtgörelse icke kunnat erhållas	4,402	73
<i>Balans till år 1874:</i>		
Behållning i Riksbanken och kassa	1,082	26
Summa Rdr Rmt	5,484	99

Revisorerna hafva vid granskningen af räkenskaperna öfver samtliga ofvan nämnda fonder och medel icke funnit anledning till någon anmärkning; och äro uppgifterna angående de vid revisionsårets slut i Riksbanken inestående behållningar styrkta medelst vederbörliga attester.

Vid tagen kännedom af de utaf ombudsmannen afgifna berättelser rörande fondernas vid 1873 års slut förfallna, men den 28 Februari detta år obetalda fordringar samt de under revisionsåret handlagda fiskaliska mål och ärenden, hafva Revisorerna ej funnit anledning till någon erinran.

Manufakturdiskontfondens lånehandlingar hafva vid anställd inventering befunnits omsorgsfullt ordnade och i s. k. brandfria kassaskåp förvarade, med undantag dock af 4 stycken utaf Garfvaren O. Kullman belånade accepterade räkningar, hvilka såsom förfalskade blifvit till ombudsmannen aflemnade för att i rättegången mot Kullman företes. Stockholm den 13 Oktober 1874.

A. ADLERSPARRE. NILS GYLDENSTOLPE. AXEL LIND AF HAGEBY.

P. SJÖBRING. HUGO TAMM. A. M. LINDGREN.

GOTTH. WACHTMEISTER. C. A. LARSSON. SVEN NILSSON.

J. MANKELL. A. P. DANIELSON. L. J. FAHLANDER.

Edv. Wollgast.